

U 99/2018 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Eurojustin ja Georgian välisestä yhteistyösopimuksesta

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti lähetetään eduskunnalle neuvoston hyväksyttäväksi tarkoitettu Eurojustin ja Georgian välinen yhteistyösopimus.

Helsingissä 5. päivänä joulukuuta 2018

Oikeusministeri *Antti Häkkänen*

Neuvotteleva virkamies Miia Ljungqvist

OIKEUSMINISTERIÖ

Muistio
3.12.2018

EUROJUSTIN JA GEORGIAN VÄLINEN YHTEISTYÖSOPIMUS

1 Taustaa

Eurojust perustettiin 6.3.2002 voimaan tulleella päätöksellä Eurojust-yksikön perustamisesta vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi (2002/187/YOS), jäljempänä Eurojust-päätös. Eurojust-päätöksen tavoitteena on edistää ja parantaa tutkinta- ja syytetoimien koordinoitua jäsenvaltioissa sekä parantaa yhteistyötä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välillä ja tukea niitä. Eurojust-päätöstä on muutettu neuvoston päätöksellä 2009/426/YOS.

Eurojust-päätöksen 26 a artiklan mukaan Eurojust voi tehdä neuvoston hyväksymiä yhteistyösopimuksia mm. kolmansien maiden kanssa. Eurojust itse valitsee, minkä valtioiden kanssa näitä sopimuksia tehdään sekä käy neuvottelut itsenäisesti. Muut EU-toimielimet eivät osallistu neuvotteluihin. Sopimuksen allekirjoittaa EU:n puolelta Eurojustin kollegion puheenjohtaja yksin. Valmiiksi neuvotteluille sopimuksille on ennen allekirjoittamista saatava neuvoston hyväksyntä.

Eurojust on toimittanut 21.9.2018 neuvoston puheenjohtajalle Eurojustin neuvotteleman luonnoksen Eurojustin ja Georgian yhteistyösopimukseksi. Sopimusluonnos jaettiin jäsenvaltioille 9.10.2018 päivättyinä neuvoston asiakirjana (12746/18 JA IEX 125 COPEN 332 EUROJUST 131 COEST 184). Eurojustin kollegio on hyväksynyt sopimusluonnoksen 20.9.2018 ja Eurojustin yhteinen valvontaviranomainen 19.4.2018.

Oikeus- ja sisäasiain ulkosuhdetyöryhmä on hyväksynyt luonnoksen neuvoston päätökseksi sopimuksen hyväksymisestä. Sopimusluonnos on 15.11.2018 toimitettu kuulemistarkoituksessa Euroopan parlamentille. Kun Euroopan parlamentin mielipide on saatu, sopimusluonnos hyväksytään lopullisesti neuvostossa.

2 Sopimuksen pääasiallinen sisältö

Yhteistyösopimuksen tavoite on kehittää Eurojustin ja Georgian suhteita siten, että sopimuspuolet voivat tehdä tehokasta yhteistyötä ja vaihtaa keskenään tietoja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi.

Eurojustin ja Georgian välinen sopimus vastaa pitkälti Eurojustin kolmansien maiden kanssa aiemmin tekemiä yhteistyösopimuksia. Eurojustilla on yhteistyösopimukset Ukrainan, Montenegron, Islannin, Sveitsin, Norjan, Yhdysvaltojen, Makedonian, Liechtensteinin, Moldovan ja Albanian kanssa.

Sopimusluonnoksen 2 artiklan mukaan sopimuksen tarkoituksena on tehostaa Eurojustin ja Georgian välistä yhteistyötä vakavan rikollisuuden, erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjumiseksi. Sopimus kattaa Eurojust-päätöksen 6, 7 ja 27 b artikloissa määritellyt yhteistyötavat kuten pyynnöt jäsenvaltioille tutkintatoimien käynnistämiseksi, tietojen vaihdon sekä tutkinnassa ja syytetoimissa tukemisen.

Sopimuksen 6-9 artikloissa määrätään muun muassa Georgian yhteyssyyttäjistä, kansallisesta yhteyspisteestä ja toimivaltaisista viranomaisista yhteistyökokouksista osapuolten välillä.

Sopimuksen keskeinen osa koskee tietojen vaihtoa osapuolten välillä. Artiklassa 10 määrätään oikeudesta tietojen vaihtoon. Artiklan mukaan osapuolet voivat vaihtaa kaiken tarvittavan ja oleellisen tiedon artiklassa 2 tarkoitetun päämäärän saavuttamiseksi. Tietoa pyydettyä, sen käyttötarkoitus on ilmoitettava. Jos osapuoli lähettää oma-aloitteisesti tietoja toiselle osapuolelle, lähettäjän tulee ilmoittaa tietojen käyttötarkoitus. Osapuoli voi asettaa tietojen käyttöä koskevia rajoituksia esimerkiksi tietojen edelleen välittämisestä.

Artiklassa 11 määrätään tiedonvaihdon järjestämisestä. Tiedonvaihto tapahtuu Georgian yhteyssyyttäjän tai kansallisten yhteyspisteiden ja Eurojustin kansallisen jäsenen tai kollegion välillä. Georgian kansalliset viranomaiset eivät osallistu suoraan tiedonvaihtoon, mutta kansallisen jäsenen tai yhteyspisteen tulee varmistaa, että kansalliset viranomaiset ovat asianmukaisesti käsittelyssä mukana. Osapuolet voivat myös käyttää muita tiedonvaihtokanavia. Sopijapuolten on varmistettava, että niiden edustajilla on oikeus vaihtaa tietoja ja että heidät on asianmukaisesti turvaluokiteltu. Sopimuksen 18 artiklassa kielletään tietojen luovuttaminen kolmannelle osapuolelle ilman toisen osapuolen lupaa ja henkilötietojen luovuttaminen ilman riittäviä turvatoimenpiteitä.

Artiklassa 12 käsitellään sopimuspuolten luovuttamien henkilötietojen käsittelyä ja tietosuoja. Sopimusosapuolet sitoutuvat varmistamaan, että henkilötietojen suoja on vähintään Euroopan neuvoston tietosuojasopimuksen (sopimusnro 1981) ja sopimukseen mahdollisesti tehtävien muutosten tasolla sekä Eurojust-päätöksen ja Eurojustin tietosuojasäännösten mukainen. Artikla 13 koskee arkaluontoisia henkilötietoja ja niiden luovuttamista. Tällaisia tietoja voidaan käsitellä vain, jos se on ehdottoman välttämätöntä sopimuksen tarkoituksen toteuttamiseksi. Tietojen käsittelyssä täytyy huolehtia riittävästä tietoturvasta.

Lisäksi sopimuksessa määrätään muun muassa tietojen kohteen oikeudesta saada tieto henkilötiedoista, oikeudesta vaatia tietojen oikaisemista, siirron estämistä ja tietojen poistamista. Artiklassa 14 ei erikseen mainita tietojen kohteen oikeudesta tulla informoiduksi, mikäli hänen henkilötietojensa on käsitelty.

Artiklassa 26 määrätään sopimuksen alueellisesta soveltamisesta liittyen Georgian alueisiin Abkhazia ja Tskhinvalin alue/Etelä-Ossetia.

3 Ehdotuksen vaikutukset ja suhde Suomen lainsäädäntöön

Sopimus edistää sopimusosapuolten mahdollisuuksia järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa.

Sopimuksella ei ole vaikutusta Suomen kansalliseen lainsäädäntöön. Suomessa on Eurojust-päätöksen täytäntöönpanemiseksi laki Eurojustia koskevan päätöksen eräiden määräysten täytäntöönpanosta (742/2010). Laissa säädetään muun muassa tietojen luovuttamisesta Eurojust-päätöksen 26 a artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa. Suomesta Eurojustille luovutettujen tietojen luovuttaminen kolmannelle valtiolle edellyttää kansallisen jäsenen suostumusta. Kansallisen jäsenen tulee tietoja luovuttaessaan noudattaa Suomen kansallista lainsäädäntöä.

4 Kansallinen käsittely

Kirjelmä on valmisteltu oikeusministeriössä. Se on käsitelty oikeus- ja sisäasioiden jaoston kirjallisessa menettelyssä 5.11.2018 - 12.11.2018.

5 Valtioneuvoston kanta

Suomen kannalta sopimus on hyödyllinen, koska se saattaa edistää sellaisten vaativien rikosten tutkintaa, joiden oikeuskäsittely on Suomen intressissä. Valtioneuvoston kanta on, että sopimus voidaan hyväksyä neuvostossa.